

Activitatea Parlamentului de legislatura a XI-a | Transparența decizională rămâne lacunară

În pofida creșterii ușoare a ponderii proiectelor de legi consultate și diminuării numărului de acte normative adoptate în lipsa unor avize și expertize, transparența decizională a rămas încă lacunară, iar în anumite etape, chiar grav afectată. Este una din principalele concluzii a Raportului anual de monitorizare a activității Parlamentului de legislatura a XI-a, în perioada august 2022 – iulie 2023, elaborat de Promo-LEX.

Monitorii au monitorizat 43 de ședințe plenare și au analizat 596 de proiecte de acte normative care au fost introduse în procedură legislativă sau erau în examinare pe parcursul perioadei monitorizate.

Consultările publice netransparente și puțin eficiente

Deși ponderea proiectelor consultate public a crescut cu 7,6%, comparativ cu [perioada precedentă de monitorizare](#), totuși, numărul încă redus de proiecte de legi consultate de Parlament cuplat cu termenul mic alocat consultărilor și publicarea lacunară a anunțurilor de desfășurare ale acestora au afectat considerabil transparența decizională. Totodată, practica neuniformă de anunțare și organizare a consultărilor publice și modul diferit de examinare a recomandărilor de către comisiile parlamentare au redus din previzibilitatea procesului decizional, constată analista juridică Promo-LEX, Mihaela Duca.

„Deși unele proiecte au fost consultate și în câteva runde, iar altele au fost supuse consultărilor înainte de înregistrare și

a crescut ușor numărul proiectelor consultate depuse de deputați, totuși ponderea totală de doar 16,8% de proiecte de legi consultate este încă destul de redusă și insuficientă ca să spunem că există o transparență decizională și un proces eficient de consultări. Sunt necesare mai multe eforturi din partea Parlamentului la acest capitol”.

Vorbind despre impactul consultărilor publice, analista a menționat că acesta este deseori redus, preluarea recomandărilor formulate de societatea civilă fiind lăsată la discreția unor deputați sau a președinților comisiilor permanente la etapa propunerii amendamentelor. „Ca să nu existe această restrângere de a lua în considerație în mod efectiv recomandările formulate exclusiv prin propunerea amendamentelor de către cei care au dreptul să o facă, ar fi benefică desfășurarea consultărilor înaintea înregistrării

proiectelor de lege în Parlament”, menționează Mihaela Duca.

Avizarea și expertizarea legilor încă deficitară

Deși s-a constatat o diminuare a numărului de acte normative adoptate în lipsa unor avize și expertize, totuși a persistat tendința reprobabilă de a adopta proiecte în lipsa unor avize importante din partea Direcției general juridice, a Guvernului sau a expertizelor anticorupție. S-a păstrat și tendința de neexaminare a recomandărilor și obiecțiilor Direcției generale juridice, ale Guvernului și ale celor formulate în expertiza anticorupție sau omisiunea elaborării și publicării sintezei acestora. Pe de altă parte, s-a observat o tendință pozitivă în publicarea actelor aferente proiectelor de legi înainte de votarea acestora, totuși mai sunt necesare eforturile suplimentare în acest sens.

Numărul proiectelor adoptate în termene restrânse a rămas unul destul de mare nefiind de fiecare dată clară justificarea. Acordarea regimului de urgență sau prioritate proiectelor de legi, deși s-a diminuat ușor, au rămas neclare criteriile de acordare ale acestor regimuri.

Inițiativele Guvernului la egalitate cu cele ale deputaților

În perioada monitorizată, deputații au continuat să fie principalii autori ai proiectelor legislative, totuși ponderea proiectelor înregistrate de aceștia a scăzut, echivalându-se cu cea a inițiativelor înaintate de Guvern. „Este o tendință îmbucurătoare pentru că cele mai multe proiecte de legi e firesc să vină de la Guvern, care este în măsură să aprecieze cum sunt implementate proiectele și unde sunt cele mai mari deficiențe sau probleme”, explică analista Mihaela Duca.

S-a constatat, și în acest an, un decalaj enorm dintre „rata de promovare” a proiectelor depuse de majoritate și cele depuse de opoziție. Astfel, cele mai multe proiecte de legi au fost înregistrate de deputații fracțiunii majoritare – PAS, aceasta având și cea mai mare rată a actelor adoptate raportat

la cele înregistrate, de circa 62%. De cealaltă parte, niciun proiect de lege care îi avea drept autori doar pe deputații din opoziția parlamentară nu a fost promovat și adoptat. În același timp, majoritatea proiectelor care riscă să devină nule până la finele lunii decembrie 2023, din cauza neexaminării acestora timp de 2 ani, aparțin deputaților din opoziția parlamentară (65% din 43 de proiecte de legi).

Organizarea și desfășurarea ședințelor plenare încă problematică

Publicarea tardivă a ordinii de zi și completarea frecventă a acesteia la începutul ședinței plenare sunt probleme care

s-au agravat, în comparație cu perioada precedentă de monitorizare, pe fundalul desfășurării ședințelor o dată la două săptămâni în sesiunea de primăvară. „Rulajul înalt al modificărilor la ordinea de zi de 67,3% a afectat considerabil previzibilitatea și transparența procesului legislativ”, menționează Mihaela Duca.

Comunicarea între majoritate și opoziție parlamentară a fost afectată negativ de omisiunea organizării ședințelor plenare dedicate proiectelor opoziției parlamentare cuplată cu incidența ridicată a cazurilor de refuz al includerii pe ordinea de zi a subiectelor propuse de opoziție, cu lipsa de la toate ședințele plenare a deputaților fostei fracțiuni PPȘ și de boicotare, în semn de protest, a 30% din ședințele plenare de către fracțiunea BCS. „Toate acestea au influențat negativ nu doar comunicarea, ci și asigurarea unei dezbateri autentice a proiectelor de acte normative”, explică Mihaela

Duca.

Implementarea de către Parlamentul de legislatura a XI-a a votului electronic este salutară, dar schimbarea, începând din martie 2023, a modului de prezentare a rezultatelor votării într-un format neprietenos publicului a îngreunat vizualizarea opțiunii fiecărui deputat, reducând transparența.

Raportul anual de monitorizare a activității Parlamentului de legislatura a XI-a, pentru perioada august 2022 – iulie 2023 poate fi accesat [aici](#).

Raportul de monitorizare a fost elaborat de Asociația Promo-LEX în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” susținut financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID Moldova). Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.